

เค้าโครงผลงานที่จะส่งประเมิน
(รายงานวิชาการเกษตร)
(กรณีลักษณะงานวิชาการ)

๑.ชื่อผลงาน การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองตะเกรา อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๒.บทนำ/ความสำคัญของปัญหา

กรมพัฒนาที่ดินมีภารกิจหลักในการพัฒนาพื้นที่ที่ประสบปัญหาในด้านการเกษตร ได้แก่ ปัญหาทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและที่ดินอย่างเป็นรูปธรรม

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒(๑) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติ จึงได้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองตะเกรา อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทราขึ้น

ตำบลคลองตะเกรา อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาด้านการเกษตร โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านทรัพยากรดิน พื้นที่ที่มีความหลากหลาย เกษตรกรมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการยอมรับรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่ดินตามแนวทางของกรมพัฒนาที่ดิน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองตะเกรา ได้กำหนดเขตการใช้ที่ดินจากการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินดังกล่าว ได้กำหนดกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาต่างๆในพื้นที่ ทั้งการบริหารจัดการน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยต้องมีการบูรณาการงานต่าง ๆ ของหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น จึงจะทำให้การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินเกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

๓.วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองตะเกรา อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ๓.๒ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- ๓.๓ เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลคลองตะเกรา อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยพื้นที่

๔. ขอบเขตการศึกษา

๔.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลคลองตะเกรา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔.๒ ดำเนินการตามกิจกรรมในแผนการใช้ที่ดิน

๔.๓ ศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน โดยศึกษาทั้งทางคุณสมบัติของดิน และสภาวะเศรษฐกิจและสังคม

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

๕.๑ ระยะเวลา ตุลาคม ๒๕๖๓ - พฤษภาคม ๒๕๖๖

๕.๒ สถานที่ดำเนินการ ตำบลคลองตะเกรา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดฉะเชิงเทรา

๖. ผู้ดำเนินการ

๑. นายหนูจันทร์ ศิริสุวรรณ ตำแหน่งนักวิชาการเกษตรชำนาญการ สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒ มีหน้าที่จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองตะเกรา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดฉะเชิงเทรา จัดทำแผนการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ดำเนินการตามกิจกรรมในแผนการใช้ที่ดิน ติดตามการดำเนินการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงาน ปฏิบัติงานร้อยละ ๘๐

๒. นายจันทวัฒน์ ไพบูลย์ไตรรัตน์ ตำแหน่งเศรษฐกรปฏิบัติการ กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒ มีหน้าที่วิเคราะห์สภาวะเศรษฐกิจและสังคม ปฏิบัติงานร้อยละ ๑๐

๓. นางสาวชนาภรณ์ จันทะ ตำแหน่งเศรษฐกรปฏิบัติการ กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒ มีหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปฏิบัติงานร้อยละ ๑๐

๗. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

๗.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลคลองตะเกรา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดฉะเชิงเทรา

จัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลคลองตะเกรา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีขั้นตอนดังนี้

- ๑) รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ทรัพยากรธรรมชาติ
- ๒) จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน วิเคราะห์ข้อมูล
- ๓) จัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

๗.๒ ขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ

- ๑) วิเคราะห์ข้อมูลแผนการใช้ที่ดิน และวางแผนการดำเนินการ
- ๒) จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

๓) นำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าตะเียบไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลท่าตะเียบ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

๔) สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

๕) ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ทั้งการบริหารจัดการน้ำ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดำเนินการ

๖) จัดเก็บข้อมูลก่อนการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน เช่น ข้อมูลผลการวิเคราะห์ดินก่อนการดำเนินการ และข้อมูลสถานะเศรษฐกิจและสังคม ก่อนการดำเนินการ

๗) ดำเนินการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตามกิจกรรมที่วางไว้ ได้แก่ การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด รมรณรงค์เผาฟางและตอซังพืช ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๗.๓ ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ด้านการบริหารจัดการน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน โดยศึกษาทั้งทางคุณสมบัติของดิน และสถานะเศรษฐกิจและสังคม

๑) จัดเก็บข้อมูลหลังการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน เช่น ข้อมูลผลวิเคราะห์ดิน และข้อมูลสถานะเศรษฐกิจและสังคม

๒) วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงาน

๘. ผลวิเคราะห์/ผลการศึกษา

๘.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอท่าตะเียบ มีเนื้อที่ประมาณ ๖๔๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๕๖๘,๙๔๗ ไร่ โดยมี ทิศเหนือติดต่อกับ ตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศใต้ติดต่อกับ ตำบล พวา และตำบลขุนช่อง อำเภอแก่งหางแมวจังหวัดจันทบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับ ตำบลวังทอง กิ่งอำเภอสองแคว จังหวัดสระแก้ว ทิศตะวันตกติดต่อกับ ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอปอทอง จังหวัดชลบุรี

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ลักษณะลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็นพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน ๕-๑๒ เปอร์เซ็นต์ ลาดชันเชิงซ้อน ความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ เนินเขา ความลาดชัน ๒๐-๓๕ เปอร์เซ็นต์ และลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน ๑๒-๒๐ เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ที่เป็นเนินเขา และภูเขามีความลาดชัน ร้อยละ๑๒-๓๕ ขึ้นไป อยู่กระจายทั่วไปโดยเรียงตัวในแนวเหนือ-ใต้ โดยพื้นที่สูงสุดอยู่ทางด้านขอบของพื้นที่ด้านทิศตะวันตก มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และเป็นส่วนหนึ่งของป่าสงวนแห่งชาติควาระบม-สียัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่รอยต่อหลายจังหวัดภาคตะวันออก และเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำบางปะกง

สภาพภูมิอากาศ ลักษณะอากาศของอำเภอท่าตะเกียบอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดฉะเชิงเทรา มีฝนตกทั่วไป ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ ๑,๔๑๑.๗ มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ๒๗.๑ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ ๗๙.๓

ความสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ผลการวิเคราะห์ช่วงฤดูกาลเพาะปลูก สามารถสรุปได้คือช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช อยู่ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนพฤศจิกายน ช่วงระยะเวลามีน้ำมากเกินพอ อยู่ในช่วงต้นเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก เป็นช่วงขาดน้ำ เนื่องจากปริมาณน้ำฝนและการกระจายของฝนน้อย อยู่ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน สภาพการใช้ที่ดินตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๓๕๕,๐๕๙ ไร่ หรือร้อยละ ๖๒.๔๐ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าปลูกสมบูรณ์ วนเกษตรสมบูรณ์ รองลงมา เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๑๙๑,๙๔๓ ไร่ หรือร้อยละ ๓๓.๗๕ ของพื้นที่ตำบล โดยเป็นพื้นที่นา มีเนื้อที่ ๗,๓๒๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๒๘ ของพื้นที่ตำบล พืชไร่ มีเนื้อที่ ๒๘,๙๑๕ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๘ ของพื้นที่ตำบล ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ ๑๔๖,๓๖๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒๕.๗๒ ของพื้นที่ตำบล ไม้ผล มีเนื้อที่ ๘,๖๓๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๕๑ ของพื้นที่ตำบล พืชสวน มีเนื้อที่ ๑๔๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๒ ของพื้นที่ตำบล ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ ๔๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๘ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ ๘๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ ของพื้นที่ตำบล ส่วนพื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่รวม ๒,๐๘๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๓๗ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่รวม ๘,๗๗๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๕๓ ของพื้นที่ตำบล และพื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่รวม ๑๑,๐๘๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๙๕ ของพื้นที่ตำบล

สภาพเศรษฐกิจและสังคม ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลคลองตะเกรา มีประชากรรวม ๒๗,๔๕๖ คน แยกเป็นชาย ๑๓,๗๕๓ คน เป็นหญิง ๑๓,๗๐๓ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑๐,๒๓๓ มีแหล่งน้ำกินน้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค น้ำประปาในหมู่บ้าน น้ำบาดาล และน้ำบ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภคในช่วงฤดูแล้ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑๑ แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖) ๒ แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา (ขยายโอกาส ป.๑-ม.๓) ๘ แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา ๑ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ๖ แห่ง บัณฑิตวิทยาลัย ๖ แห่ง โรงเรียน ๑ แห่ง รีสอร์ท ๕ แห่ง ลานตากมันสำปะหลัง ๕ แห่ง แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น อ่างเก็บน้ำคลองสี่แยก น้ำตกเขาอ่างฤๅไน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ศาลเจ้าพ่อเขาตากุดชมวิวเขาตะกรับ และเขาถ้ำแรด หมอหินอาสารในตำบลคลองตะเกรา มีจำนวน ๒๕ ราย ประชากรส่วนใหญ่ประมาณ ๘๐% ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื้อที่เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพืชไร่อายุยาว ได้แก่ มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย และทำสวนยางพารา ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้เป็นจำนวนมาก ให้กับชาวบ้านตำบลคลองตะเกราในแต่ละปี นอกจากนี้บางครัวเรือนยังปลูกไม้ยืนต้น เช่น ยูคาลิปตัส กล้วยไม้ และเพื่อการจำหน่าย ตำบลคลองตะเกรา มีกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มวิสาหกิจพรมเช็ดเท้า กลุ่มอาชีพปลูกไผ่ตง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม้สาธิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มหัตถกรรมทอเสื่อ กลุ่มอาชีพจักสาน กลุ่มอาชีพขนมไทย กลุ่มอาชีพผัก

ปลอดภัยพิช กลุ่มอาชีพทำปลาร้า กลุ่มอาชีพไม้กวาดจากวัสดุธรรมชาติหลุมตาสังข์ แหล่งน้ำทางการเกษตรที่สำคัญ ในพื้นที่ตำบลคลองตะเกรา เช่น แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำห้วย บึง หนอง คลอง และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น ฝาย บ่อน้ำ ตื้น บ่อโยก อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอท่าตะเกรา ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่เอง จำนวน ๔,๖๙๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๑๐ ของพื้นที่ตำบล รองลงมาคือพื้นที่อื่นๆ (ที่ สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๕๙๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๖ ของพื้นที่ตำบล และเช่า จำนวน ๒๒๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๔ ของพื้นที่ตำบล ตามลำดับ

ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลท่าคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกรา จังหวัด ฉะเชิงเทรา คือ

๑) ทรัพยากรป่าไม้ แบ่งออกเป็น ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าแควระบม-สียัด ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ แบ่งออกเป็น เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ ๓๖,๖๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๔๓ ของพื้นที่ตำบล เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ ๒๐๐,๑๓๕ ไร่ หรือร้อยละ ๓๕.๑๘ ของพื้นที่ตำบล เขตพื้นที่กั้นออก เนื้อที่ ๒๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๔ ของพื้นที่ตำบล และ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ แบ่งออกเป็น ชั้นที่ ๑A เนื้อที่ ๒๙,๐๒๔ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๑๐ ของพื้นที่ตำบล ชั้นที่ ๒ เนื้อที่ ๓๕,๑๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๑๗ ของพื้นที่ตำบล ชั้นที่ ๓ เนื้อที่ ๗๒,๑๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๖๘ ของพื้นที่ตำบล ชั้นที่ ๔ เนื้อที่ ๓๑๑,๘๘๓ ไร่ หรือร้อยละ ๕๔.๘๒ ของพื้นที่ ตำบล ชั้นที่ ๕ เนื้อที่ ๑๒๐,๗๘๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๒๓ ของพื้นที่ตำบล

๒) ทรัพยากรน้ำ ตำบลคลองตะเกรา มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำห้วย ๔๗ แห่ง บึง หนอง และอื่นๆ ๒๘ แห่ง แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ฝาย ๓๐ แห่ง บ่อน้ำตื้น ๑,๑๗๖ แห่ง บ่อโยก ๔๘ แห่ง อ่างเก็บน้ำ ขนาดใหญ่ ๑๔ แห่ง อ่างเก็บน้ำ ๔๓ แห่ง สระน้ำ ๑๒๑ แห่ง ลำน้ำ/ห้วย ๓๖ แห่ง บึง หนองสาธารณะ ๕ แห่ง มีแหล่ง น้ำใต้ดิน มีบ่อบาดาลจำนวน ๙๘ บ่อ

๓) ทรัพยากรดิน ตำบลคลองตะเกราประกอบด้วย ๒๑ ชุดดิน ๔๐ ดินคล้ายชุดดิน และ ๑ หน่วย ชุดดินเชิงซ้อน ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินบ้านไร่ที่มีความอิ่มตัวเป็นเบสสูงมีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bar-hb,mw-sLB) ดิน คล้ายชุดดินบ้านไร่ความอิ่มตัวเป็นเบสสูง (Bar-hb-sLC) ชุดดินบ้านไร่ (Bar-sLC และ Bar-sLD) ชุดดินบางคล้า (Bka-gslB) ดินคล้ายชุดดินบางคล้าที่มีความอิ่มตัวเบสสูงและมีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bka-hb,mw-sLB/b ดินคล้าย ชุดดินบางคล้าที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Bka-hb-sLB) ดินคล้ายชุดดินบางคล้า มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Bka-mw-gslB/b , Bka-mw-sLB/b และ Bka-mw-sLC/b ชุดดินบางคล้า (Bka-sLB และ Bka-sLC) ชุดดินจันทึก (Cu-lsC) ดิน คล้ายชุดดินดอนไร่ที่เป็นดินร่วนหยาบ

(Dr-col-sLB) ดินคล้ายชุดดินดอนไร่ที่เป็นดินลึกและเป็นดินร่วนหยาบ (Dr-d,col-sLB) ดินคล้ายชุดดินดอนไร่ที่เป็นดิน ลึกที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ (Dr-d,mw,col-sLB/b) ดินคล้ายชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสี เทาและเป็นดินร่วนหยาบ(Dr-gm,col-sLA และ Dr-gm,col-sLA/b) ดินคล้ายชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสีเทาและมี ศิลาแลงอ่อน(Dr-gm,pic-sLA และ Dr-gm,pic-sLA/b) ดินคล้ายชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสีเทา (Dr-gm-sLA , Dr-gm-sLA/b , Dr-gm-sLB Dr-gm-sLB/b , Dr-gm-sLB/dmc/b และ Dr-gm-sLB/dmc) ดินคล้ายชุดดินดอนไร่มีการ ระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ (Dr-mw,col-sLB และ Dr-mw,col-sLB/b) ดินคล้ายชุดดินดอนไร่มี การระบายน้ำดี ปานกลาง (Dr-mw-sLA , Dr-mw-sLB , Dr-mw-sLB/b , Dr-mw-sLB/dmc และ Dr-mw-sLB/dmc/b) ชุดดินดอนไร่ (Dr-sLB และ Dr-sLB/dmc) ชุดดินหุบกระพง (Hg-sLB , Hg-sLB และ Hg-sLC) ดินคล้าย ชุดดินหุบกระพง มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hg-mw-sLB/b , Hg-mw-sLB , Hg-mw-sLB/b และ Hg-mw-sLC/b) ชุดดินกบินทร์บุรี (Kb-clB , Kb-clC , Kb-gslB และ Kb-gslC) ดินคล้ายชุดดินกบินทร์บุรี ที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Kb-hb-gslB) ดินคล้ายชุดดินกบินทร์บุรี ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Kb-mw-clB , Kb-mw-clB/b และ Kb-mw-gslB/b) ชุดดินเกาะขนุน (Kkn-sLA) ชุดดินลี (Li-gslD) ดินคล้ายชุดดินลานสัก ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Lsk-mw-sLC/b) ชุดดินลานสัก (Lsk-sLC) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึก มีจุดประสีเทาและมีศิลาแลงอ่อน

(Ly-d,gm,pic-sIA และ Ly-d,gm,pic-sIA/b) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกและมีจุดประสีเทา (Ly-d,gm-sIA และ Ly-d,gm-sIA/b) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกและมีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ly-d,mw-sLB และ Ly-d,mw-sLB/b) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึก (Ly-d-sLB) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่มีความอึดตัวเบสสูงและมีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ly-hb,mw-sLB และ Ly-hb,mw-sLB/b) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่มีความอึดตัวเบสสูง (Ly-hb-sLB) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินสีน้ำตาล (Ly-mw,br-sLB , Ly-mw,br-sLB/b , Ly-mw-sgsLB/b และ Ly-mw-sLB/b) ชุดดินลาดหญ้า (Ly-sgsLB , Ly-sLB และ Ly-sLC) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกมากและเป็นดินร่วนหยาบ (Ly-vd,col-sLB) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกมากและมีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ (Ly-vd,mw,col-sLB/b) ดินคล้ายชุดดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกมากและมีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ly-vd,mw-sLB) ดินคล้ายชุดดินมาบบอนที่เป็นดินร่วนหยาบและเป็นดินสีน้ำตาล (Mb-col,br-sLC) ดินคล้ายชุดดินมาบบอนที่เป็นดินร่วนหยาบ (Mb-col-lsC) ดินคล้ายชุดดินมาบบอนที่มีความอึดตัวเบสสูงดินลึกปานกลางที่เป็นดินร่วนหยาบ (Mb-hb,md,col-sLC) ชุดดินมาบบอน (Mb-sLB) ชุดดินมวกเหล็ก (ML-gclC , ML-gclD และ ML-gclE) ชุดดินนาทอน (Ntn-clB) ชุดดินโป่งตอง (Po-gclE) ชุดดินพะโต๊ะ (Pto-gslC และ Pto-gslD) ชุดดินระนอง (Rg-gslB และ Rg-gslD) ชุดดินสวี (Sw-sLB) ชุดดินทับเสลา (Tas-gslD) ดินคล้ายชุดดินทับเสลา (Tas-hb-gslD) ดินคล้ายชุดดินทับเสลาที่มีความอึดตัวเบสสูง (Tas-hb-gslE) ดินคล้ายชุดดินทับเสลาที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Tas-mw-sLC/b และ Tas-mw-sLD/b) ชุดดินทับเสลา (Tas-sLC , Tas-sLD และ Tas-sLE) ชุดดินท่าแซะ (Te-sLB) ชุดดินท่ายาง (Ty-gclB , Ty-gclC , Ty-gclD , Ty-gslC , Ty-gslD และ Ty-gslE) ดินคล้ายชุดดินท่ายาง ที่มีความอึดตัวเบสสูงและมีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ty-hb,mw-sLB/b) ดินคล้ายชุดดินท่ายาง ที่มีความอึดตัวเบสสูง (Ty-hb-gslD และ Ty-hb-sLB) หน่วยเชิงซ้อนชุดดินท่ายางกับชุดดินลาดหญ้า (Ty-Ly-sLB) ดินคล้ายชุดดินท่ายาง มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ty-mw-gclB/b , Ty-mw-gclC/b , Ty-mw-gslD/b , Ty-mw-sLB/b และ Ty-mw-sLC/b) ชุดดินท่ายาง (Ty-sLB , Ty-sLC และ Ty-sLD) ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk-sLC) ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงและเป็นดินสีน้ำตาล (Ws-br-clB และ Ws-br-clC) ชุดดินวังสะพุง (Ws-clC) ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากเป็นดินสีน้ำตาล (Ws-vd,br-clB) ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินสีน้ำตาล (Ws-vd,mw,br-clB/b) ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-vd,mw-clA และ Ws-vd,mw-clA/b) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (AQ) พื้นที่ปศุสัตว์ (FARM) พื้นที่ลุ่ม (MARSH) พื้นที่ตัดแปลง (ML) พื้นที่บ่อขุด (PIT) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (U) พื้นที่น้ำ (W)

การชะล้างพังทลายของดินของตำบลคลองตะเกรา มีการชะล้างพังทลายของดินน้อย มีเนื้อที่ ๔๘๖,๘๘๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๕๘ ของพื้นที่ตำบล การชะล้างพังทลายของดินปานกลาง มีเนื้อที่ ๔๗,๘๘๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๒ ของพื้นที่ตำบล การชะล้างพังทลายของดินรุนแรง มีเนื้อที่ ๕๕๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๑ ของพื้นที่ตำบล และ การชะล้างพังทลายของดินรุนแรงมากที่สุด มีเนื้อที่ ๒,๒๖๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๐ ของพื้นที่ตำบล

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) พบว่า ปัญหาหลักของตำบลคลองตะเกรา คือ ดินเสื่อมโทรม ปัญหาปริมาณและคุณภาพน้ำ การตลาด โรคระบาด น้ำท่วม ช้างป่าทำลายผลผลิตทางการเกษตร และ ความต้องการของชุมชนและเกษตรกรตำบลคลองตะเกรา คือ แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน แก้ไขปัญหาน้ำท่วม แก้ไขปัญหาด้านการตลาด แก้ไขปัญหาโรคระบาด ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน และ แก้ไขปัญหาเรื่องช้างป่า

เขตการใช้ที่ดิน ได้กำหนดออกเป็น ๗ เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๓๓๐,๘๔๙ ไร่ หรือร้อยละ ๕๘.๑๖ ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น เขตพื้นที่อนุรักษ์ เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ และเขตคงสภาพป่าไม้นอกเขตป่า ตามกฎหมาย เขตเกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๑๑๕,๕๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๔๓ ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็นเขตปลูกข้าว เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกยางพารา เขตปลูกปาล์มน้ำมัน เขตปลูกไม้ยืนต้นอื่นๆ และเขตปลูกไม้ผล เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ ๔๗๕ ไร่หรือร้อยละ ๐.๐๘ ของเนื้อที่ตำบล เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ ๘๖ ไร่หรือร้อยละ ๐.๐๒ เขตที่

อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๘,๗๗๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๕๔ ของเนื้อที่ตำบล เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๑๑,๐๘๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๙๕ ของเนื้อที่ตำบล และเขตพื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ ๑,๔๓๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๕ ของเนื้อที่ตำบล

แผนการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองตะเกรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ดำเนินการจัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕-๒๕๖๖ และ และเสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน นำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าตะเกียบไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลท่าตะเกียบ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน โดยจัดทำเป้าหมายการดำเนินงานใน ๒ กิจกรรม ได้แก่ การปรับปรุงบำรุงดิน และการบริหารจัดการน้ำ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

เขตปลูกข้าว เนื้อที่ ๕,๗๗๑ ไร่

การปรับปรุงบำรุงดิน

๑. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ จำนวน ๒๐ ไร่
๒. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) จำนวน ๑.๕ ตัน
๓. การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จำนวน ๑.๕ ตัน
๔. อนุรักษ์ดินและน้ำและต่อซังพืช จำนวน ๕๐ ไร่
๕. ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน ๒๐ ตัน
๖. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน ๔ กลุ่ม

การบริหารจัดการน้ำ

๑. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๗ บ่อ

เขตปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น เนื้อที่ ๑๐๙,๗๖๐ ไร่

การปรับปรุงบำรุงดิน

๑. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ จำนวน ๒๐ ไร่
๒. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) จำนวน ๐.๕ ตัน
๓. การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จำนวน ๐.๕ ตัน
๔. ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน ๕๐ ตัน
๕. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน ๓ กลุ่ม

การบริหารจัดการน้ำ

๑. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๑๓ บ่อ

๘.๒ การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแผนการใช้ที่ดิน และวางแผนการดำเนินการ ได้จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณ และ กิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ นำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าตะเกียบไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลท่าตะเกียบ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และสถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา เสนอเป้าหมาย และงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ทั้ง

การบริหารจัดการน้ำ การปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดำเนินการ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จัดเก็บข้อมูลก่อนการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน เช่น ข้อมูลผลวิเคราะห์ดิน และข้อมูลสถานะเศรษฐกิจและสังคมก่อนการดำเนินการ และดำเนินการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตามกิจกรรมที่วางไว้ ได้แก่ การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด รมรังกังคดเผาฟางและตอซังพืช ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ผลการดำเนินงาน

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

เขตปลูกข้าว

เขตปลูกข้าว ที่มีศักยภาพปานกลาง เนื้อที่ ๔,๓๕๔ ไร่

การปรับปรุงบำรุงดิน

๑. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ จำนวน ๓๐ ไร่
สาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมัก พด. จำนวน ๑๕ ตัน
สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑,๕๐๐ ลิตร
 ๒. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) จำนวน ๑ ตัน
 ๓. การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จำนวน ๑ ตัน
 ๔. รมรังกังคดเผาฟางและตอซังพืช จำนวน ๕๐ ไร่
 ๕. ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน ๑๕ ตัน
 ๖. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน ๓ กลุ่ม
- การบริหารจัดการน้ำ

๑. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๕ บ่อ

เขตปลูกข้าว ที่มีศักยภาพต่ำ เนื้อที่ ๑,๔๑๗ ไร่

การปรับปรุงบำรุงดิน

๑. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ จำนวน ๑๐ ไร่
สาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมัก พด. จำนวน ๕ ตัน
สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๕๐๐ ลิตร
 ๒. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) จำนวน ๐.๕ ตัน
 ๓. การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จำนวน ๐.๕ ตัน
 ๔. รมรังกังคดเผาฟางและตอซังพืช จำนวน ๕๐ ไร่
 ๕. ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน ๕ ตัน
 ๖. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน ๑ กลุ่ม
- การบริหารจัดการน้ำ

๑. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๒ บ่อ

เขตปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น และไม้ผล

เขตปลูกมันสำปะหลัง ที่มีศักยภาพปานกลาง เนื้อที่ ๑๐,๕๑๑ ไร่

๑. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ จำนวน ๒๔ ไร่
สาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมัก พด. จำนวน ๑๒ ตัน

สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑,๐๐๐ ลิตร

๒. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) จำนวน ๐.๕ ตัน
 ๓. การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จำนวน ๐.๕ ตัน
 ๔. ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน ๘๐ ตัน
 ๕. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน ๑ กลุ่ม
- การบริหารจัดการน้ำ
๑. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๕ บ่อ

เขตปลูกยางพารา ที่มีศักยภาพปานกลาง เนื้อที่ ๔๙,๒๙๔ ไร่

การปรับปรุงบำรุงดิน

๑. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ จำนวน ๒๐ ไร่
- สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑,๐๐๐ ลิตร
๒. ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน ๒๐ ตัน
 ๓. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน ๑ กลุ่ม
- การบริหารจัดการน้ำ
๑. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๓ บ่อ

เขตไม่ผล ที่มีศักยภาพต่ำ เนื้อที่ ๑๐,๕๑๑ ไร่

๑. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ จำนวน ๔๐ ไร่
- สาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมัก พด. จำนวน ๒๐ ตัน
- สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑,๐๐๐ ลิตร
๓. การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด จำนวน ๐.๕ ตัน
 ๔. ปรับปรุงคุณภาพดิน ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน ๔๐ ตัน
 ๕. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน ๑ กลุ่ม
- การบริหารจัดการน้ำ
๑. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๕ บ่อ

๘.๓ ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

การประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ด้านการบริหารจัดการน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน โดยศึกษาทั้งทางคุณสมบัติของดิน และสถานะเศรษฐกิจและสังคม โดยการ จัดเก็บข้อมูลหลังการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ได้แก่ข้อมูลผลวิเคราะห์ดิน และข้อมูลสถานะเศรษฐกิจและสังคม จากข้อมูลการวิเคราะห์ดินเกษตรกรตัวอย่าง พบว่า

การปรับปรุงบำรุงดิน

จากการดำเนินการ ส่งเสริมและสาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมัก พด. สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพ การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) รมรองคั่งตเพาฟางและตอซังพืช และปรับปรุงพื้นที่ดินกรดจากค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง พบว่า สามารถยกระดับค่าความเป็นกรดเป็นด่าง จาก ๕.๕ เป็น ๖.๕ ปริมาณ

ร้อยละของอินทรีย์วัตถุ จาก ๑.๖ เป็น ๑.๘ ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ จาก ๓.๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม เพิ่มเป็น ๘ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ จาก ๔๕.๖ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม เพิ่มเป็น ๕๘ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งส่งเสริมให้ดินมีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชเพิ่มขึ้น

การบริหารจัดการน้ำ

จากดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ปังบประมาณ ๒๕๖๖ จำนวนทั้งสิ้น ๒๐ บ่อ สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ ๒๕,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร เกษตรกรสามารถเพิ่มกิจกรรมทางการเกษตรจากกิจกรรมหลัก เช่น ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย หรือ พืชผัก เช่น ตะไคร้ ใบมะกรูด ถั่วฝักยาว แตงกวา บริเวณรอบสระน้ำ สามารถเพิ่มรายได้ ๑๐,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี

การสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคม

จากการดำเนินการ ส่งเสริมและสาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมัก พด. สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพ การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) รมรงค์ตเผาฟางและตอซังพืช และปรับปรุงพื้นที่ดินกรด ช่วยปรับปรุงคุณสมบัติดินให้เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกพืช เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ลดต้นทุนการผลิตพืชลงเฉลี่ย ๒,๐๐๐-๕,๐๐๐บาทต่อไร่ และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร เกษตรกรมีความพึงพอใจที่หน่วยงานได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรตามแผนการใช้ที่ดินที่ได้จัดทำร่วมกับเกษตรกร

๙. สรุปและข้อเสนอแนะ

๙.๑ สรุป

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองตะเกรา อำเภотаตะเกรา จังหวัด ฉะเชิงเทรา ใน ปังบประมาณ ๒๕๖๕-๒๕๖๖ กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนซึ่งทำให้พื้นที่ได้รับการพัฒนาโดยดินมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมต่อการปลูกพืชมากขึ้น มีพื้นที่เก็บกักน้ำเพื่อการเกษตรมากขึ้น เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างกว้างขวางและมีศักยภาพมากขึ้น

๙.๒ ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการดำเนินการตามแผนการใช้ที่ดินให้ครบถ้วนตามแผน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดินในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
๒. ดำเนินการส่งเสริม ให้ความรู้ ด้านการจัดการดิน ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และสร้างสังคมในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาที่ดินในพื้นที่
๓. ควรจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการดำเนินงาน เพื่อให้เห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลที่ได้จากการดำเนินการทำให้ได้แผนการใช้ที่ดินที่มีคุณภาพ ถูกหลักวิชาการ ตรงตามความต้องการของเกษตรกร นำไปสู่การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สามารถเพิ่มศักยภาพในการผลิตพืช ทำให้แก้ไขปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่ตำบลคลองตะเกรา เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิตและการใช้ที่ดินในตำบลคลองตะเกรา อำเภотаตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลตอบแทนต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น และสามารถนำข้อมูลในการดำเนินงานดังกล่าวไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการดำเนินโครงการต่างๆ ในพื้นที่ต่อไป

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายหนูจันทร์ ศิริสุวรรณ)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

ผู้เสนอผลงาน

๒๗ / ๑๓ / ๒๕๖๖

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายจันทวัฒน์ ไพบูลย์ไตรรัตน์)

ผู้ร่วมดำเนินการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวชนาภรณ์ จันดี)

ผู้ร่วมดำเนินการ

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายสาคร เหมือนตา)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา

วันที่ ๒๗ / ๑๓ / ๒๕๖๖

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ.....

(นายเอนก ดีพรมกุล)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒

วันที่ ๒๗ / ๑๓ / ๒๕๖๖

ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นายหนูจันทร์ ศิริสุวรรณ

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๕๔๐

สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒

๑. เรื่อง ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ กลไกขับเคลื่อนเกษตรแปลงใหญ่สู่ความสำเร็จ

๒. หลักการและเหตุผล

เกษตรแปลงใหญ่ คือโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นหนึ่งในโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต การบริหารจัดการ ร่วมกัน และรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และผลผลิต ต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานบูรณาการ ได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ๒๕๖๑)

จากสภาพปัญหาของเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ไม่มากนัก จึงส่งเสริมให้รวมพื้นที่ของเกษตรกรรายย่อย หลายแปลงให้เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ และดำเนินการบริหารจัดการผลิตในพื้นที่นั้นร่วมกัน โดยเกษตรกรแต่ละราย ยังคงมีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งต้องมีแผนการผลิต การตลาด การแปรรูป ใช่วิธีการและเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมือนกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งจะส่งผลถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในด้านต่างๆ เพราะวัตถุประสงค์ สำคัญของนโยบายเกษตรแปลงใหญ่คือ ต้องการให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนา เกษตรกรที่มีพลังอำนาจในการต่อรองมากขึ้น และมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ นำไปสู่การพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่มีเป้าหมายในการพัฒนา ๕ ด้าน คือ ๑. ลด ต้นทุนการผลิต ๒. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ๓. พัฒนาคุณภาพ ๔. การตลาด และ ๕. การบริหารจัดการ

จากการดำเนินการเกษตรแปลงใหญ่ที่ผ่านมา พบว่าการดำเนินการเกษตรแปลงใหญ่แต่ละพื้นที่จะมีความ แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีการวางแผนการผลิตร่วมกันและทำการตลาดร่วมกัน จะมีการลดต้นทุนการผลิตได้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ แต่กลุ่มที่ทำการผลิตแยกกันแต่ทำการตลาดร่วมกัน ถึงแม้จะรวมกลุ่มกัน จำหน่าย แต่ก็ไม่สามารถลดต้นทุนทางการผลิตได้ หนึ่งในต้นทุนการผลิตที่สำคัญของเกษตรกร คือ ปุ๋ยเคมี โดย ปัจจุบันราคาปุ๋ยเคมี ในท้องตลาดราคาสูงจากในอดีตมาก ยกตัวอย่างเช่น ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ราคาขายปลีก ท้องถิ่นเฉลี่ยในปี ๒๕๖๕ ต้นละ ๒๕,๘๐๓ บาท เพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ซึ่งราคาขายปลีกท้องถิ่นเฉลี่ยเพียงต้นละ ๑๖,๙๗๕ บาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๖) จึงส่งผลโดยตรงทำให้ต้นทุนการผลิตพืชของเกษตรกร เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ รัตนพรและคณะ (๒๕๖๔) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนนาแปลงใหญ่ใน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและปทุมธานี โดยพบว่าปัญหาด้านต้นทุนการผลิตต่อไร่ของเกษตรกรสูง ซึ่งเกิดจาก ค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก นอกจากนี้ยังส่งผลให้ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมและทำให้คุณภาพดินไม่ดีอีกด้วย

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่หรือทดแทนปุ๋ยเคมี เป็นทางเลือกในการลดต้นทุนการผลิตซึ่งเห็นผล เชิงประจักษ์และเป็นส่วนในปัจจัยสู่ความสำเร็จดังเช่น แปลงใหญ่ต้นแบบ (ข้าว) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา จาก การถอดบทเรียนการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ ๑ ใน ๔ ปัจจัย คือ การทำปุ๋ย หมัก น้ำหมักชีวภาพใช้ควบคู่กับปุ๋ยเคมี ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและทำให้ดินมีสภาพดีขึ้น (สำนักงานเกษตรอำเภอ ระโนด, ๒๕๕๙) เช่นเดียวกับที่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (๒๕๖๐) ได้ถอดบทเรียนแปลงใหญ่ที่ประสบผลสำเร็จ

ชนะเลิศดีเด่นแต่ละภาคของประเทศ พบว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จด้านการลดต้นทุน เน้นการสนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ ฮอโรโมนต่างๆ เพื่อทดแทนสารเคมีให้มากขึ้น เน้นกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบ zero waste และผลักดันให้มีการนำมาใช้อย่างจริงจัง

ดังนั้นการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการขับเคลื่อนการลดต้นทุนการผลิต โดยสนับสนุนองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิต และวัสดุอุปกรณ์ มาอย่างต่อเนื่อง จนแปลงใหญ่บางแห่งเกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ บริหารจัดการโดยสมาชิกในกลุ่ม สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการเกษตรแปลงใหญ่ และมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้

๓.บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาวัสดุเหลือใช้ในไร่นา ในครัวเรือน และจากโรงงานอุตสาหกรรม มาฝากไว้ที่ธนาคาร ธนาคารก็จะทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้เกษตรกรมาเบิกถอนเอาไปใช้ประโยชน์เมื่อวัสดุที่ใช้ย่อยสลายเป็นปุ๋ยแล้ว หรือให้เกษตรกรกู้ยืมปุ๋ยจากธนาคารไปใช้แล้วใช้หนี้จากวัสดุเหลือใช้จากไร่นาและจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือปุ๋ยคอก เพื่อให้เกิดการผลิตและมีการนำไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง มีราคาถูก และช่วยลดปัญหาการเผาและปัญหาจากการกำจัดหรือทิ้งขยะในอนาคต สอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) คือ ลดและใช้ประโยชน์ของทิ้งจากกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ คือ

๑. เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน ต่อเนื่อง ในรายคาบฤดูธรรม ผ่านการบริหารจัดการของสมาชิกโดยมีกรมพัฒนาที่ดินเป็นที่เลี้ยง

๒. เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรและลดการเผา

๓. เพื่อให้เกษตรกรลดละเลิกการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตร

๔. เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น

๕. เพื่อสร้างเครือข่ายการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน

ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ จำแนกเป็น ธนาคารปุ๋ยหมัก ธนาคารน้ำหมักชีวภาพ และธนาคารเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด โดยกลุ่มเกษตรกรอาจจะดำเนินการได้ทั้ง ๓ ธนาคาร ขึ้นอยู่กับความพร้อม ความต้องการของเกษตรกร และพื้นที่เพาะปลูกพืช ทั้งนี้ ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์จะทำให้สมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในการผลิตและการใช้ประโยชน์จากปุ๋ยอินทรีย์ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง นอกจากนี้เมื่อสมาชิกในกลุ่มมีปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพใช้อย่างต่อเนื่อง ยังช่วยส่งเสริมให้คุณภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถผลิตพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่อง เกษตรกรและผู้บริโภคลดความเสี่ยงจากสารเคมี และลดปริมาณขยะและเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

จากการถอดบทเรียนจากแปลงใหญ่ไผ่ อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นแปลงใหญ่ผลิตสินค้าไผ่ตง ไผ่เลี้ยงหวาน มีสมาชิกจำนวน ๔๐ คน พื้นที่ ๓๕๒ ไร่ ประสบผลสำเร็จได้รับคัดเลือกรางวัลแปลงใหญ่ดีเด่นระดับประเทศ ปี ๒๕๖๓ โดยจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ไผ่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ โดยสถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา ดำเนินการจัดตั้งเป็นธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ประเภทธนาคารปุ๋ยหมัก และธนาคารน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเกิดจากความสนใจของเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ มีการตั้งคณะกรรมการของธนาคาร เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินให้ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิต ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพในการเริ่มต้นของธนาคาร หลังจากนั้นกลุ่มได้ดำเนินการเอง โดยนำเศษเปลือกหน่อไผ่ตงมาผลิตเป็นปุ๋ยหมักหมัก (zero waste) และมีการบริหารจัดการในรูปแบบธนาคาร โดยนำเศษวัสดุมาฝากผลิตที่กลุ่มและเมื่อเป็นปุ๋ยแล้วสมาชิกสามารถมาเบิกไปใช้ประโยชน์ต่อไป เป็นการลดต้นทุนการผลิต และต่อยอดการพัฒนาสินค้า GAP เพื่อไปสู่การผลิตสินค้าอินทรีย์ต่อไป นอกจากนี้ยังมีการจัดทำแปลงเรียนรู้ด้านการใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพในแปลงผลิตไผ่ตง และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่สมาชิก และผู้ที่สนใจด้วย การ จัดตั้ง

ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ของกลุ่มแปลงใหญ่ไม่ต่ง ทำให้การดำเนินการของแปลงใหญ่เกิดความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองในการผลิต ลดความเสี่ยงจากสถานการณ์ภายนอกได้

แนวความคิด

จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ในพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่ด้านพืช ให้ครอบคลุมทุกแปลง จะเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้เกษตรกรแบบแปลงใหญ่ประสบผลสำเร็จในด้านการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งจะส่งผลต่อต้นทุนต่อหน่วยผลกำไรของเกษตรกร คุณภาพและสุขภาพที่ดีของผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดขยะจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นการกลไกการขับเคลื่อนการทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ สร้างกลุ่มเดิมที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอ

๑. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- ๑.๑ กำหนดเป็นนโยบายให้มีการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับการดำเนินงานของแปลงใหญ่
- ๑.๒ เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรประธานแปลงใหญ่และคณะกรรมการให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑.๓ จัดสรรงบประมาณหรือแหล่งทุนสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนการดำเนินงาน

๒. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ

- ๒.๑ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินสร้างการรับรู้ ผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ร่วมกับการสาธิตการผลิตและการใช้ประโยชน์ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องในกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่
- ๒.๒ ถอดบทเรียนความสำเร็จการดำเนินงานของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๓ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ด้านการบริหารจัดการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น

๑. กลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ จะทำได้แค่ในระยะปีแรกที่มีการสนับสนุนจากภาครัฐ เมื่อหน่วยงานราชการไม่สนับสนุนงบประมาณ ก็ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้
๒. สมาชิกบางส่วนไม่ปฏิบัติตามการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากยังมีความเชื่อแบบดั้งเดิม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตรสำเร็จ
๓. สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ในการฝาก-ถอน

แนวทางแก้ไข

๑. ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการธนาคาร และมีพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด
๒. ต้องมีการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี และองค์ความรู้ด้านการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อย่างต่อเนื่อง โดยให้เห็นถึงประโยชน์ทางตรงและประโยชน์ทางอ้อมของการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
๓. ต้องกำหนด กฎ ระเบียบ ของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ให้ชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อลดความขัดแย้งในการรวมกลุ่มของเกษตรกร

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ในพื้นที่แปลงใหญ่ ส่งเสริมการดำเนินการแปลงใหญ่ให้เข้มแข็งและประสบความสำเร็จได้
๒. สร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในด้านปัจจัยการผลิต
๓. ขับเคลื่อนการทำเกษตรแบบปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
๔. ปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มศักยภาพในการผลิตพืชและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
๕. รักษาสภาพแวดล้อม

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

เกษตรแปลงใหญ่ด้านพืช มีธนาคารปุ๋ยอินทรีย์เป็นกิจกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินการของเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุกแปลง

ลงชื่อ.....

(นายอนุช ตรีสุวรรณ์)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๒๗ / ๑๑ / ๒๕๖๖

ความเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับกอง หรือสำนัก

(ระบุความเห็น)

ลงชื่อ.....

(นายอนุช ตรีสุวรรณ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒

วันที่ ๒๗ / ๑๑ / ๒๕๖๖